

OSVRTI

14. ZASJEDANJE ODBORA ZA POMORSTVO UNCTAD-a*

Vesna Polić Ćurčić,
znanstveni suradnik

UDK 347.79
stručni rad

Ovo je zasjedanje održano u Ženevi od 21. do 29. lipnja 1990. godine. Među nazočnima se nalazio i predstavnik naše zemlje.

Na početku zasjedanja istaknuto je da se ono održava u vrijeme kada zemlje istočne i srednje Europe doživljavaju duboke političke i ekonomske preobrazbe u nastojanju da svoje ekonomske i socijalne strukture i vanjsku trgovinu prilagode svjetskoj ekonomiji, kada ekonomski i socijalni razvoj mnogih zemalja i regija u razvoju trpi od nestabilnoga tržišta sirovina i od preteškoga tereta dugova, te kada zaštita okoliša predstavlja veliku brigu svih država.

Dnevni red zasjedanja, osim proceduralnih pitanja, imao je tri točke:

3. — multimodalni prijevoz;
4. — ekonomska suradnja između zemalja u razvoju u području brodarstva, luka i multimodalnoga prijevoza;
5. — program rada.

Ad 3. Već je u uvodnom izlaganju zamjenik glavnoga tajnika UNCTAD-a naglasio da multimodalni prijevoz postaje najčešći prijevoz generalnoga tereta, te da je danas malo linijskoga tereta koji se prevozi tradicionalnim linijskim prijevozom. Za sada je takvim razvojem zahvaćena pretežno trgovina Sjever—Sjever, ali poduzetnici multimodalnoga prijevoza sve više šire mreže fizičke distribucije i na trgovinu Sjever—Jug.

Predstavnik zemalja u razvoju (Grupa 77) izrazio je zabrinutost zbog prognoza da će do kraja ovoga stoljeća poduzetnici multimodalnoga prijevoza iz razvijenih zemalja kontrolirati sve dijelove prijevoznoga sustava, dok će poduzetnicima iz zemalja u razvoju preostati samo pojedini sporedni poslovi iz toga sustava. Nadalje je izrazio zabrinutost zbog sve češće upotrebe

* Tekst rezolucija usvojenih na 14. zasjedanju na str. 239—259.

kontejnera većih od onih koji odgovaraju standardima ISO, te zbog nedefinirane uloge i nedovoljne zaštite špeditera i poduzetnika multimodalnoga prijevoza iz zemalja u razvoju.

Zemlje socijalističkoga bloka (Grupa D) zadovoljne su dosadašnjim radom tajništva UNCTAD-a u području multimodalnoga prijevoza. Taj rad treba nastaviti jer su promjene u načinu prijevoza, koje vode do uspješnoga i kompletnoga multimodalnoga prijevoza, još uvijek u toku. Najvažnije od njih jesu prijelaz na elektronski prijenos podataka i odbacivanje papirnatih isprava i stvaranje kompjutoriziranoga sustava komunikacije između svih poslovnih stranaka koje sudjeluju u prijevoznom poslu. S tim je u vezi i pojednostavljenje postupaka i isprava u djelatnostima prijevoza i carinjenja robe.

Prema mišljenju razvijenih zemalja (Grupa B), usko grlo za širenje multimodalnoga prijevoza su pomanjkanje odgovarajuće infrastrukture, organizacije i menadžerske umještosti, kao i neodgovarajuće zakonodavstvo. Dokumenti pripremljeni za ovo zasjedanje ocijenjeni su uglavnom kao zadovoljavajući, iako se sve vlade iz ove grupe ne slažu sa svim zaključcima iz tih dokumenata. Posebno je zamjereno da nije istaknuto na koje konkretne prepreke zemlje u razvoju nailaze pri organiziranju multimodalnoga prijevoza, kako bi se buduću djelatnost usmjerilo na njihovo uklanjanje.

Grupe 77, D i Kina predložile su tajništvu da u budućem radu dade prednost proučavanju utjecaja mega-poduzetnika multimodalnoga prijevoza i razvoja sustava potpune distribucije (total distribution system) na zemlje u razvoju, te nastavljanju tehničke pomoći i diseminacije informacija o multimodalnom prijevozu zainteresiranim zemljama. Grupa B pridružila se je njihovim prijedlozima da se prednost dade i proučavanju promjena dimenzija kontejnera, kao i elektronske razmjene podataka (EDI), radi njihove šire primjene u organizatora prijevoza i krcatelja.

Ad 4. Problemi ekonomske suradnje između zemalja u razvoju već se duže vremena nalaze na dnevnom redu Odbora i njegovih radnih tijela. Prema mišljenju Grupe D, ne bi se smjeli ograničiti samo na suradnju među zemljama u razvoju, nego bi morali obuhvatiti i suradnju između zemalja u razvoju i razvijenih zemalja, budući da je pomorstvo međunarodna djelatnost.

Zemlje u razvoju (Grupa 77) predlažu budući rad u tri glavna područja:

a) — ekonomska suradnja između zemalja u razvoju, gdje treba primijeniti preporuke Grupe eksperata i potaknuti brodare iz zemalja u razvoju da sudjeluju na seminarima o temama iz toga područja;

b) — politika u pomorstvu i razvoj trgovačkih mornarica, gdje treba proučiti utjecaj strukturalnih i tehnoloških promjena na pomorski sektor, uključujući mogućnosti financiranja obnove i razvoja mornarica, liberalizaciju pomorske politike, zaštitu interesa krcatelja, vozarine i ostale troškove;

c) — trgovina uslugama, pogotovo ekonomski utjecaj pomorskih usluga na zemlje u razvoju, ali na toj temi treba nastaviti raditi nakon rasprave u GATT-u u rujnu 1990. god.

Veliku važnost ima i suradnja zemalja u razvoju u području luka, jer one u ovo vrijeme trpe tehnološke promjene, što se odražava na njihovoj organizaciji, opremi za rukovanje teretom, potrebi za radnom snagom, kao i na lokaciji. Ove promjene nadalje zahtijevaju ulaganje u infrastrukturu, opremu i naročito u školovanje radne snage. Ova će pitanja razmatrati i posebna radna grupa u rujnu 1990.

Ad 5. Premda se stanje u svjetskom brodarstvu već neko vrijeme popravlja i stabilizira, ne smije se prestati pratiti kretanje ponude i potražnje broderskoga prostora, jer se stanje u bližoj budućnosti može opet promijeniti.

Grupa 77 je naročito zainteresirana za daljnje proučavanje mogućnosti zaštite interesa krcatelja, pitanja protekcionizma u pomorstvu i eventualno novoga nastanka neravnoteže između ponude i potražnje. Prema mišljenju Grupe B, konzultacije između krcatelja i brodara su pravi način za uspostavljanje ravnoteže interesa. Predstavnik Nizozemske je predložio organizaciju seminara u zemljama u razvoju o sprečavanju pomorskih prijevara. Kina se zalaže za daljnje povećanje udjela mornarice zemalja u razvoju u svjetskom pomorstvu, za sazivanje diplomatske konferencije o pomorskim privilegijama i hipotekama i nakon nje za nastavak pregovora o zaustavljanju brodova, te za nastavak proučavanja ugovora o zakupu broda (ship leasing contracts — bareboat charters).

Grupa D želi dati prednost proučavanju strukturalnih promjena u svjetskom brodarstvu, jer se one odražavaju na uravnoteženi razvoj svjetske pomorske industrije.

Sve su grupe naglasile korisnost publikacije Pregled pomorskog prijevoza i potrebu za njenim daljnjim izlaženjem.

Na koncu je još jednom naglašeno da je UNCTAD-ov Odbor za pomorstvo pravo mjesto za nalaženje rješenja za probleme s kojima se susreću zemlje u razvoju i njihove pomorske djelatnosti, kao i za davanje novoga poticaja razvoju ovoga važnoga sektora, kako bi on opet podupro razvoj trgovine i integraciju zemalja u razvoj u svjetske ekonomske tokove.

Summary

THE FOURTEENTH SESSION OF THE COMMITTEE ON SHIPPING

The Committee on Shipping held its fourteenth regular session in Geneva, 21 — 29 June 1990. On its agenda were: multimodal transport, economic co-operation among developing countries in the field of shipping, ports and multimodal transport and the work programme of the Committee. It was stressed that continuous efforts have to be made in these fields both by developing and developed countries, aiming at improving the world shipping industry, in order to minimize the impact of the continuing weakness and instability in major commodity markets and the crippling debt burden, that continues to have a profoundly adverse effect on the economic and social development of a large number of developing countries and regions. The view was expressed that the Shipping Committee of UNCTAD was the appropriate venue for finding the necessary solutions to the problems facing developing countries and their shipping industry, and to give new impetus to the development of this important sector, so that it could once more play the role of a catalyst for trade and be an important tool in the integration of developing countries in the world economy.

At the fourteenth session four resolutions were adopted.